No. 1049 Zaterdag 30 Januari 1904. 21ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 29 Januari.

ONZE BEGROOTING in de Tweede Kamer

(*HANDELINGEN.*)

Wij zullen hier woordelijk laten volgen wat er over Curaçao gesproken is, het eenige wat wij weglaten is een debat met den heer VAN KOL over vormen en den goeden toon. Red.

De heer VAN KOL: In de jongste Troonrede werd op plechtige wijze het volgende aangekondigd: „In de kolonie Curaçao kon door gouvernementshulp voorzien worden in schaarschte van voedingsmiddelen door langdurige droogte veroorzaakt."

Toen ik dit hoorde, was ik verheugd, dat men eindelijk getracht had in de ellende te voorzien, die ik enkele weken vroeger, daar met eigen oogen had aanschouwd. Kort daarop ontvingen wij bladen van het eiland, en daaronder ook de *Amigoe di Curaçao*, het hoofdblad der kolonie, dat voornamelijk wordt geredigeerd door Katholieke priesters, dus personen, alleszins bevoegd tot oordeelen, en die wellicht beter dan de meeste ambtenaren den economischen toestand kennen.

Wij lezen daar: „Holland moet ons helpen en spoedig, voordat wij in vrede blijven rusten voor eeuwig op onze kale rotsen en onder de dorre boomen, voordat *een volk sterft*, om dat alle energie gedood wordt door het eindeloos uitzien naar hulp. Nu bestaat er nog geestdrift, omdat de hoop op Nederland nog niet is weggenomen, maar wee ons, als wij bemerken, op drijfzand gestrand te zijn om zonder hulp weg te zinken in de diepte." En verder: „Neen, wij houden het wanhopige woord terug, wij willen ons nogmaals krachtig houden, het hoofd wederom opheffen en uitzien naar de behandeling onzer begrooting in de Kamer. Ongetwijfeld zal ons dan hulp verschaft, óf zeker vast bepaalde toezegging gedaan worden. Wij zullen weder wachten met geduld, in de overtuiging, dat men langzamerhand in Holland toch wel onze kolonie zal leeren kennen. H. M. meent, dat door een hulp van f 10000, toegestaan nadat de commissie van werkverschaffing haar rapport had uitgebracht, reeds voorzien kon worden in de schaarschte van voedingsmiddelen. Helaas, onze toestand is veel treuriger, dan men schijnt te weten. Deze f 10000 waren een welkome hulp, die dankbaar is aanvaard en goed besteed. Maar wat is dit voor een geheel volk?"

Wanneer men, als ik, dien toestand heeft aanschouwd, dan krijgt men diep medelijden met de inwoners van Bonaire en Curaçao en gevoelt men dat meer gedaan moet worden om een einde te maken aan de jarenlange verwaarloozing van deze en de andere eilanden.

Het doet mij leed, dat de Regeering te veel op een paar woorden der Nota heeft gelet en de bedoeling daarvan over het hoofd zag.

Mijn bedoeling was voor dit gelukkig klein en te overzien terrein te doen, wat men van de Regeering van Oost-Indië te vergeefs verwachtte, namelijk een plan op te maken, om afdoende hulp te verschaffen, en te kunnen nagaan welke uitgaven daarvoor vereischt worden.

Dan zal men houvast hebben en kunnen beslissen hoe in die noodige maatregelen kon worden voorzien, dus op welke wijze redding en baat kon worden verschaft. Ik meende daardoor eenvoudig mijn plicht te hebben betracht en thans moet ik naar aanleiding van het antwoord op die Nota hier weer staan als een berouwvol zondaar, met een *mea culpa* op de lippen.

Ja het is zoo, Mijnheer de Voorzitter, ik heb gezondigd tegen de vormen, die zooveel invloed hebben in dit Parlement. De Commissie van Rapporteurs heeft er tegen geprotesteerd, dat ik bij hoofdstuk X heb gezegd, wat ik bij n°. 86 moest vermelden. De heeren zouden mijn heele Nota niet hebben opgenomen, als zij niet de beproeving hadden ondergaan, dat zij de geheele voorlezing moeten aanhooren en dus geplaatst waren voor het „fait accompli". Waar ik zoo gezondigd had tegen de vormen, was het blijkbaar met weerzin dat men aan mijn Nota bij hoofdstuk X een plaats verleende.

Groot is mijn berouw niet, alleen reeds hierom, daar nu reeds op 13 November ter kennis gekomen was van wie er belang in stellen de Nota, die anders eerst op 13 December publiek gemaakt zou zijn. Het antwoord, den vorigen Zondag van de Regeering gekregen, zou dan moeten bevatten de juiste opmerking, dat zij niet in de gelegenheid was geweest mijn Nota te beantwoorden.

Ik ben nog verder gegaan in mijn gemis aan hoogachting voor de vormen. Lang voor die Nota te hebben voorgelezen in de afdeelingen, heb ik een afschrift er van gezonden aan den Minister, om hem in staat te stellen bij de autoriteiten op Curaçao inlichtingen in te winnen, welke vergissingen er in voorkwamen, dan wel te zien wat gedaan moet worden om in de toestanden daarginds eindelijk afdoende verbetering te brengen. Daardoor hebben wij — en ik breng daarvoor mijn dank aan den Minister — een uitvoerig antwoord gekregen, maar de vorm er van had anders kunnen zijn. Men valt over een paar woorden. Als ik dit had kunnen voorzien, had ik in een dictionnaire woorden gezocht, die anders luiden, maar toch dezelfde beteekenis hebben als „schrielheid," „plichtverzuim" en dergelijke. Men had wat minder op dat ondergeschikte belang, den vorm, kunnen letten, en minder de hoofdzaak uit het oog moeten verliezen, de feitelijke inhoud van die Nota. Mijn Nota bedoelde geen aanval op den Gouverneur, hem te verdedigen was dus volslagen overbodig. De toestanden daar zijn een gevolg van jarenlange verwaarloozing; de schuld van die verkeerde toestanden kan dus niet aan dezen Goverueur worden geweten. Ik heb geen oogenblik er aan gedacht, dat zijn bedoelingen niet goed zouden zijn, zijn ijver te wenschen zou overlaten.

Ik meen, dat ik mijn Nota bij het bespreken van die jaren oude verwaarloozing nog te zachte uitdrukkingen heb gebruikt; ik moet die dus handhaven, ondanks de tegenwerpingen in de ministerieele Memorie. Waar ik sprak van „bitter weinig gedaan," moet men denken aan *doen*, aan wat geschied is, en in de Memorie van Antwoord zien wij dat bij geen enkele maatregel tot verbetering gezegd wordt: het is gebeurd, die hervormingen zijn aangebracht, die maatregelen zijn genomen. Alleen: men zal overwegen, men zal er over denken, er over praten, en in plaats van spoedige vervulling wijst men op wat in het volgend jaar, in 1905, zal kunnen geschieden. Ik zou kunnen aanhalen hoe men „aanvangt" proeven te nemen met bebossching, doch dat stukje voor stukje voorzichtig uitgedrukt; „bedacht" is op verbetering van het domeinbeheer; hoe men „onderzocht" betere exploitatie der divi-divi, „voorbereidt" een reorganisatie van de belasting, hoe men een commissie benoemde voor dit en dat en „opdrachten" gaf tot het opmaken van een rapport waarmede men „als er termen zijn" zal voorstellen een „proef" te nemen. Doch men kan met het volste recht zeggen, dat tot heden nog zoo goed als niets is gedaan, het blijft bij goeden wil, bij voorbereiding, bij toezeggingen en beloften, de *daden* moeten nog komen.

Trouwens, al zou het gemakkelijk zijn stuk voor stuk het lange antwoord op mijn Nota aldus te bespreken, ik zal het natuurlijk niet doen, maar ik kan als mijn conclusie handhaven de bewering, dat er te weinig werd gedaan, indien ik slechts twee cijfers noem. Waar het geldt het nemen van maatregelen om de welvaart van de bevolking te bevorderen, vindt men op de begrooting van 1902 feitelijk slechts een som van f360, landbouwkrediet op Sint Eustatius, op de begrooting van 1903 komt er op die posten, welke daarvoor in aanmerking komen, een bedrag van f 2500 voor, als subsidie aan de Curaçaosche Maatschappij tot bevordering van nijverheid, landbouw, enz. Dat is alles. Ik geloof daarom gerust te kunnen herhalen, dat, waar in 1902 en 1903 nog geen f 3000 is uitgegeven voor bovenstaand doel, er bitter weinig is gedaan.

Er is nog iets, dat toch zulk een levensquaestie is voor Curaçao, waarop ook al reeds jaren en jaren te vergeefs wordt gewacht, namelijk een *mijnwet*. Die wet is toegezegd, ik weet niet hoeveel jaren geleden reeds; zij is jaren reeds in voorbereiding.

De Minster Cremer zeide in 1901, dat een wetsontwerp „naast hem op tafel lag". Tot heden hebben wij echter nog niets ontvangen.

In de Memorie van Antwoord lezen wij, dat de laatste hand er aan zal worden geslagen, dan moet het nog naar den Raad van State en toch is het een eenvoudig wetje, dat betrekkelijk weinig artikelen behoeft te bevatten. Men sukkelt daarmede weder zeer lang, terwijl vele menschen in Curaçao eerst brood kunnen krijgen, wanneer een der eigenaren gedwongen wordt de exploitatie der mijnen te hervatten. De zaak is hier door mij al meermalen toegelicht. Een onmiddellijke oplossing is meermalen beproefd; persoonlijk heb ik al mijn krachten ingespannen om daartoe te geraken. Ik was er in geslaagd de aandeelhouders te Curaçao, te Brussel en te Hamburg tot eensgezindheid te brengen. Ik had van hen de volmacht om een voorstel, dat zij deden en door hun handteekening was bekrachtigd, aan Godden te doen, en als deze de voordeelen onvoordeelig achtte, de voorstellers genegen waren het zelf uit te voeren.

Feuilleton.

LOSSE GREPEN

— UIT —

CURAÇAO'S VERLEDEN.

V.

De Invallen der Engelschen op Curaçao.

(1803 — 1807). 4)

Drie dagen later werd andermaal een gecombineerde Raad belegd. In den loop der zitting verscheen de Heer J. PH. KRAFT in de vergadering en las een brief voor, dien morgen uit *Sint Thomas* ontvangen, waaruit bleek, dat de oorlog door Engeland aan Frankrijk en de Bataafsche republiek verklaard was, en dat den 19 Juni reeds een dergelijke publikatie op het eiland *Antigua* was afgekondigd. Onder den invloed en den druk dezer berichten werd bijna de geheele morgenzitting van den Raad door besprekingen over de defensie van het eiland in beslag genomen.

De Commandant der marine VAN NES maakte een opmerking over den zwakken staat der „Nationale Guarde" en dat het volgens zijn oordeel volstrekt noodzakelijk was de buitenposten te zetten. Maar Commissaris DE VEER had reeds zijn maatregelen genomen. Want aan den Commandeerenden officier van de benedencontreie had hij last gegeven, terstond naar zijn post te gaan en alle blanken en „lieden van de couleur," allen zoowel planters als anderen aan te zeggen, om des nachts op de batterijen te komen, om in geval van een aanval deze te verdedigen. VAN NES drong er nog op aan, in het begin door te tasten en *à la rigueur* te handelen, en degenen die op zijn post ontbrak, met den dood te straffen, om zoo het eiland bij een plotselingen aanval in behoorlijken staat van verdediging te hebben. Ook vond hij beter het corps der Burgerij onder commando van kapitein SCHARTZ, een deskundig opperhoofd, te stellen. Uit vrees echter, dat de Bugers zich hiertegen zouden verzetten, durfde men er niet toe overgaan. Verder werd nog besloten tijdig een waarschuwing te zenden, „om in cas van aanval den *Brandaris* op te steken." (1)

Daarna deed Commissaris DE VEER het voorstel, om het fort van de *St. Michaelsbaai*, als een strategisch punt van belang te bezetten.

In dezelfde zitting werd eveneens besloten tot werving van het corps vrijwilligers, en tot aankoop en vaststelling van den prijs van de voedingsmiddelen, welke punten wij reeds in onze inleiding besproken hebben.

Hoewel de berichten omtrent den oorlog dien dag zoo stellig bevestigd waren, durfde de Raad nog niet ingaan op het voorstel van Commandant VAN NES om het Engelsch oorlogscorvet *Suriname* prijs te verklaren. Wel besloot men op aanraden van het Raadslid STEELING alle geweren, pistolen en andere wapens van boord van de *Suriname* weg te halen en TUCKER en zijn officieren onder eed te nemen: dat zij zich verbonden in geval van een aanval zich rustig te houden. De garnizoenscommandant SCHWARTZ werd belast een formule van een dergelijken eed op te stellen.

Hiermede eindigde deze langdurige morgenzitting.

Dienzelfden dag nog veranderden de omstandigheden in die mate, dat des avonds ten 5 uur opnieuw een gecombineerde vergadering belegd werd. Uit de informaties van kapitein DINGEMANS bleek, dat de Engelschen van de *Suriname* een aanslag op het fort *Republicq* beraamden.

Er was iets van dit plan uitgelekt, door een briefwisseling van één der bemanning, die door TUCKER of een der officieren onderschept was. De verrader was er voor met een duchtig pak slagen afgestraft. Onmiddelijk werd de secretaris D. GAERSTE afgevaardigd, TUCKER en zijn officieren te verzoeken in den Raad te verschijnen. Zelfs nu nog werden zij met eenige onderscheiding behandeld. De bode kreeg de opdracht, stoelen voor hen gereed te zetten. Toen aan TUCKER en zijn beide officieren de Engelsche vertaling van den bewusten eed werd voorgelegd, hadden zij er veel bezwaar in, dezen te onderteekenen. Wel beloofde hij, zoolang hij hier lag, de orders van het Gouvernement te gehoorzamen, en mocht het oorlog zijn, zich met zijn

(1) Gelijk men weet is de *Brandaris* de hoogste (254 M) berg van *Bonaire*, die zelfs met het bloote oog bij helder weer op Curaçao, vooral op den *Grootenberg* en aan de Noord-Oostkust duidelijk zichtbaar is. Wat met het bovengenoemde bevel bedoeld wordt, blijkt duidelijk uit de instructie die aan *Johannes Palm Hzn.* den nieuwen vice commandeur van Bonaire, den 29 Oct. 1805 gegeven werd: art. 15. „Hij zal zorgen de *Brandaris*, zoo boven als beneden altoos van het noodige hout te voorzien, om dezelve bij een aannadering van vijandelijke scheepen te kunnen in brand steeken, niet alleen tot waarschuwing van dit Eiland, maar ook voor de gaande en komende vaartuigen." (*Public.* 1805. No. 65.) Daaraan: *Brand daar is* zou de *Brandaris* zijn naam ontleenen.

Dat voorstel is echter afgestuit op den onwil van dien millionair en het gevolg is dat de mijn niet verder ontgonnen wordt, de rijkdommen roerloos blijven liggen

Men zegt wel eens, dat de hervatting der exploitatie afhankelijk is van den prijs der phosphaten, maar ik heb van Amerikaansche autoriteiten volop gegevens gekregen, waaruit blijkt, dat op Florida steeds meer en meer phosphaten worden uitgevoerd, dat in Algerië en in Tunis hetzelfde het geval is en dat den laatsten tijd de prijzen alweer gestegen zijn. Trouwens juist in den tijd dat de phosphaatprijzen hoog waren, heeft Godden de exploitatie gestaakt. Op zijn onwil, en daarop alleen is de hervatting afgestuit, hij moet dus eindelijk wel gedwongen worden. Zou het niet belachelijk zijn voor een kolonialen mogendheid om, waar wij te doen hebben met één man, die ten nadeele van de kolonie zijn wil weet door te drijven, aan honderden gezinnen het brood ontneemt. aan de kolonie gedeeltelijk haar welvaart onttrekt, voor dien man te buigen en hem niet te verplichten eerbied te hebben voor onze wetgeving, zijn willekeur te doen buigen voor het algemeen belang?

Na het merkwaardig volledige Voorloopig Verslag en de goede en uitvoerige Memorie van Antwoord, kan ik overigens allerlei zaken, welke ik had moeten bespreken, gerust achterwege laten.

Ik wensch mij dan ook te bepalen tot een paar vragen naar aanleiding van het algemeene plan, dat ik in de Nota heb trachten te formuleeren. Met terzijdestelling van elke lichtgeraaktheid, zou ik den Minister willen vragen: is die Nota onjuist? Zijn er maatregelen in voorgesteld, die voor verwezenlijking niet vatbaar zijn?

Welke zijn er geschikt of verkeerd? In dien deze maatregeleu prijzenswaardige gevolgen zullen hebben. waarom dan niet jaren geleden er mede begonnen, waarom toen niet reeds voorstellen gedaan? Waarom moest dat wachten totdat na de heeren Went en Havelaar er nog een particulier rondreisde?

In zijn antwoord zegt de Minister, dat hij door een landbouwkundige een onderzoek zal laten instellen naar de vischteelt, en door den directeur van het departement van openbare werken naar de zoutwinning, dan is al veel bereikt.

Men heeft nu een algemeen werkplan, en kan nu nagaan hoeveel geld noodig is, of dit uit een leening moet gevonden worden, dan wel gebracht ten laste van het moederland. Men zal dat over eenige jaren moeten verdeelen, en stap voor stap verder gaande, zien wat voor die ongelukkige eilanden kan geschieden. De hulp moet echter niet druppel voor druppel worden toegediend, maar met ruime hand, opdat na eenigen tijd de kolonie zich zelf kan bedruipen.

Ik geef daarom, den Minister in overweging de Nota nog eens door de bevoegde autoriteiteiten te doen nagaan; bij afwijkende meening van mij nadere toelichting te vragen; uit te rekenen welke sommen noodig zullen zijn, en welke hulp wordt vereischt van het moederland. En indien dan deze Nota hiertoe heeft bijgedragen, dan beloof ik, wat mijn eerbied voor den vorm betreft, geen beterschap, doch zal ik kalmweg voortgaan, volgens eigen overtuiging, met mijn beste krachten er naar te streven mijn plicht te betrachten.

De heer IDENBURG, *Minister van Koloniën*; De heer VAN KOL heeft, na mededeeling van een citaat uit de *Amigo de Curaçao*, in de eerste plaats een enkel woord gesproken over den nood die in het begin van het jaar in een deel van Curaçao geheerscht heeft. De maatregelen, die toen genomen zijn, wensch ik met een enkel woord aan de Kamer mede te deelen, opdat niet het misverstand post vatte, dat van gouvernementswege te kort geschoten zou zijn in leniging van den acuten nood die zich toen openbaarde. De maatregelen, die voorloopig genomen werden, toen de nood zich aankondigde, waren: werkverschaffing van gouvernementswege, het uitdeelen van beschuit voor schoolkinderen, en het benoemen van een commissie om na te gaan wat te doen was. De verdere maatregelen die in de bevindingen van die commissie hun grond hebben, bestonden in het delven van putten en het verbeteren van vergaarbakken op Curaçao, Bonaire en Aruba, in het verstrekken van levensmiddelen aan noodlijdenden. in werkverschaffing op gouvernementsgronden, in het uitreiken van „permits" om droog hout tot kool te verbranden, in het uitdeelen van stroo voor het vlechten van hoeden en in het verstrekken van zaad.

Op 16 Juli heb ik aan den Gouverneur medegedeeld, dat hij over het bedrag van f 10000, dat hij meende voorloopig noodig te hebben, kon beschikken.

Den 17den October schreef de Gouverneur dat voor de hulp, waarmede men voortging, het bedrag van f 10000 niet toereikend was en overschreden moest worden.

Den 16den November meldde de Gouverneur: op het oogenblik zijn geen verdere maatregelen noodig om den honger en de ellende te lenigen.

De geachte afgevaardigde meende dat ik, ten gevolge van mijn protest tegen de uitdrukking: „schrielheid en plichtverzuim", de inhoud van zijn Nota niet tot zijn recht heb doen komen.

Ik kan niet veronderstellen dat dit inderdaad de bedoeling van den geachten spreker is; want de deferentie waarmede ik die Nota behandeld en de uitvoerigheid waarmede ik haar beantwoord heb, doen mijns inziens duidelijk blijken, dat ik volstrekt niet getracht heb mij aan de kennisneming daarvan te onttrekken of dat ik mij daarvan met een los woord heb willen afmaken. Dat ik die uitdrukking: „schrielheid en plichtsverzuim" niet onopgemerkt heb laten voorbijgaan, vindt minder zijn grond daarin dat de geachte afgevaardigde een sterke uitdrukking bezigde — over het algemeen zijn wij aan dergelijke sterke uitdrukkingen van dien geachten afgevaardigde gewend — als wel in het feit dat het mij oprecht leed gedaan heeft dat die beschuldiging van schrielheid tegenover de kolonie Curaçao in een officieel stuk voorkomt van iemand, die geacht kan worden bevoegd tot oordeelen te zijn. Indien er een van onze bezittingen is, die niet het recht heeft om Nederland van schrielheid te beschuldigen, is het de kolonie Curaçao. De gronden voor dit oordeel heb ik in mijn antwoord op de Nota aangegeven.

Bij de invoering van het tegenwoordige Regeeringsreglement is de mogelijkheid voorzien dat, niettegenstaande de koloniale begrooting toen ontlast werd van de uitgaven voor den Gouverneur en de weermacht, toch subsidie noodig kon zijn. Doch men meende toen een waarborg te bezitten dat dit niet dan bij de uiterste noodzaak het geval zou zijn, in het eergevoel van de kolonie, die prijs zou stellen op haar autonomie en in de bevoegdheid van den Nederlandschen wetgever om de begrootingen te besnoeien en opcenten te heffen op de belastingen.

Dit laatste nu is nimmer geschied,

Ook niet, toen na een periode, waarin 't phosphaat aanzienlijke winsten had afgeworpen en daardoor belangrijke bedragen in de koloniale kas waren gevloeid, de magere jaren weder intraden.

Er mag toen meer dan één stem vernomen zijn die vroeg of in den tijd van die ruimer vloeiende middelen het koloniaal beheer oordeelkundig was gevoerd, maar toch heeft het moederland zich weder bereid verklaard het tekort aan te vullen.

Ik betreur het ten zeerste dat het leunen op het moederland blijkbaar in Curaçao een bedenkelijken vorm aangenomen heeft, namelijk in dien zin, dat het er bijna als iets van zelf sprekends wordt beschouwd.

Wat de geachte afgevaardigde zooeven voorlas uit de *Amigo de Curaçao* is niet het eenige van dien aard. Ik heb in de daaraan voorafgaande nummers, ook van 1902, dikwijls dergelijke uitlatingen gelezen: wij hebben er recht op; het moederland kan ons niet in den steek laten; het moederland zal ons helpen.

Zeker, Mijnheer de Voorzitter, het moederland zal de kolonie niet in den steek laten, het moederland zal, ik ben er van overtuigd, doen wat het doen kan om de kolonie tot een behoorlijk peil van welvaart te brengen.

Maar het is dan ook noodig dat in de kolonie erkend wordt, dat het moederland niet schriel is noch was, maar zich steeds op onbekrompen wijze tegenover de kolonie heeft gedragen.

Ik zou dit nader kunnen aantoonen door terug te treden in de financieele geschiedenis van de kolonie van af het begin der 19e eeuw. Inderdaad, men heeft gesteund zooveel men kon, men heeft steeds gehandeld zooals men meende te moeten handelen in het belang van Curaçao. En dit legt op die kolonie den plicht om niet slechts naar het moederland te zien, maar ook naar zich zelf; niet om eigen onmacht te constateeren, doch om na te gaan hoe het best de eigen middelen kunnen worden versterkt en de veerkracht kan worden verlevendigd.

Wanneer de geachte afgevaardigde zegt: waarom is men nu pas bezig om maatregelen in overweging te nemen en voor te bereiden, die blijvend verbetering kunnen brengen in den toestand, dan wensch ik daar geen pertinent antwoord op te geven, maar er aan te herinneren, dat het op het oogenblik niet voor het eerst is, dat dergelijke maatregelen overwogen worden. De Gouverneur van Raders heeft zeer den nadruk gelegd op het belang van den landbouw, hij heeft gouvernementscultures bevorderd, heeft de bevolking tot navolging trachten te prikkelen; maar zijn streven is helaas, in dit opzicht mislukt. En nu acht ik het niet onmogelijk dat de mislukking van die plannen den indruk heeft achtergelaten, dat de landbouw en wat daarmede samenhangt, op Curaçao niet loonend te drijven is en dat in die overtuiging de reden moet gezocht worden waarom in latere jaren minder de aandacht op die onderwerpen was gevestigd. Ik verheug er mij in, dat de landbouw de aandacht trekt, en ik breng den geachten afgevaardigde dan ook in dit opzicht gaarne hulde, waar hij door zijn belangstellend optreden en door zijn bekende brochure zeer sterk heeft medegewerkt om de aandacht weder in de richting te leiden, die zich op dit oogenblik, ten opzichte van de voorziening in de economische behoeften van Curaçao openbaart.

De geachte afgevaardigde heeft gesproken over de Mijnwet. Niet alleen hetgeen thans door hem gezegd is, maar ook hetgeen ik van elders weet, stelt mij in staat om te constateeren dat het zeker niet aan hem is te wijten dat de phosphaatexploitatie nog niet weder hervat is.

In gewisselde stukken sprak ik de hoop uit, dat de Mijnwet spoedig mijn Departement zal kunnen verlaten.

De geachte afgevaardigde heeft nog eens met aandrang verzocht om de zaken die ter hand kunnen worden genomen ter verbetering van den toestand van Curaçao in erastige overweging te nemen en om na te gaan wat de Regeering voor die verschillende zaken kan doen.

Geen andere is mijn bedoeling. Wanneer wij op Curaçao de technische adviseurs zullen hebben die noodig zijn om de verschillende onderwerpen geleidelijk na te gaan dan zullen wij ook komen tot datgene wat ik den Gouverneur gevraagd heb, namelijk een overzicht van de maatregelen die in de eerstvolgende jaren kunnen ter hand genomen. Dan zal ook kunnen uitgemaakt worden op welke wijze de fondsen daarvoor beschikbaar zullen kunnen worden gesteld. Of onze verwachtingen ten opzichte van de kolonie Curaçao hoog gespannen mogen zijn? Mijnheer de Voorzitter! Ik geloof dat wanneer wij nagaan wat de ondervinding heeft geleerd op de naast bij onze bovenwindsche eilanden gelegen eilanden wij wel zullen doen met onze verwachtingen niet te hoog te stellen; maar wel komt het mij voor dat wij door oordeelkundige bevordering van den landbouw, de vischvangst en de kleine nijverheid, waarvoor het land geschikt is, de welvaart dermate kunnen doen toenemen, dat de kolonie in staat is zelf haar kosten te dragen en de economische toestand der bevolking bevredigend is.

De heer VAN KOL: Mijnheer de Voorzitter! Het was het recht van den Minister en zelfs eenigszins zijn plicht ter wille van den naam der Nederlandsche Regeering een opsomming te geven van de hulp, die met de f 10000 was verstrekt. Al die details waren ons onbekend (?!) en ik moet dus wel afgaan op de mededeelingen der bladen en globale opgaven doen, zooals ik deed. Ik ben dankbaar dat nu althans ingegrepen is om den schreienden nood te leenigen en daar ik, onverbeterlijke zondaar, nu toch eenmaal ben aan het opbiechten van mijn zonden, moet ik wel zeggen dat ik ook te dezen aanzien den vorm weer veronachtzaamd heb. Ware ik een parlementair van den ouden stempel geweest, dan had ik zes maanden geleden, toen ik al die ellende zag, gewacht tot dat wij hier in een Kamer op de derde verdieping bijeenzaten om den heer van Limburg Styrum daarvan kalmpjes mededeeling te doen, die het in een Voorloopig Verslag kon opnemen. Ik heb dat echter niet gedaan. Enkele uren nadat ik dien droeven toestand daarginds te Rincon op Bonaire had gezien, en begrepen had hoe dringend noodzakelijk hulp moest worden geboden, heb ik met den gezaghebber van het eiland daarover gesproken, een paar dagen daarna met den Gouverneur van de kolonie en daarna heb ik een brief gezonden aan den Minister, waaraan het te danken is dat de hulp door zijn Excellentie telegraphisch en maanden vroeger is verleend dan anders het geval ware geweest.

Dit is dus geweest een gebrek aan vormen waarover ik mij allerminst schaam; doch waaraan ik mij in dergelijke gevallen weer hoop schuldig te maken.

De behandeling van de Nota door den Minister heeft meer den vorm aangenomen van een verdediging van den tegenwoordigen Gouverneur, die niet was aangevallen, dan van een wederlegging van mijn plan.

Het antwoord begint met een opsomming van de handelingen en de maatregelen, die de Gouverneur zal nemen. Het is waar, het reddingsplan wordt besproken, maar dit wordt eenigszins op den achtergrond geschoven door deze wijze van beantwoording. Maar, na de nadere toelichting van den Minister is dit ook een zaak, die meer den vorm betreft en waarover ik dus snel heenglijd. In het wezen der zaak is mijn doel bereikt, daar aangewezen is

---

geheele equipage aan die orders te zullen onderwerpen en zich als krijgsgevangenen aan te geven. Na lang tegenstribbelen stemden zij toch ten laatste toe, en teekende TUCKER met zijn beide officieren de formule van den eed. Uit het vervolg blijkt, dat de houding van den Engelschman dubbelzinnig was. Zijn toeleg was den Raad door een gewone belofte te verschalken. Doch die eed bond hem als man van eer de handen en maakte hem machteloos. Om door een hardnekkige weigering geen kwade vermoedens tegen zich te verwekken, legde hij den gevordenden eed af en wist daarmede de goede trouw der Raadsleden op een dwaalspoor te brengen. Het schijnt, dat het Gouvernement door dat eerewoord van den Engelschman gerustgesteld, een ruime vrijheid liet aan de bemanning der *Suriname*. Het schijnt evenzeer, dat TUCKER en zijn officieren zulk een ruim gebruik maakten van die vrijheid, dat zij zich van tijd tot tijd zelfs de weelde van een buitenverblijf ver orloofden en misschien bij beurtoen eenige dagen op de plantage „*Welgelegen*" doorbrachten, en van daaruit uitstapjes maakten in de omstreken. Ook de manschappen gedroegen zich onbehoorlijk, en gaven aanleiding tot veel onaangenaamheden.

Ten gevolge dezer moeilijkheden, naar aanleiding ook van het verzoek van TUCKER om levensmiddelen voor zijn equipage, waaraan zij gebrek hadden, daar bovendien de geruchten van oorlog steeds aanhielden, stelde VAN NES in den gecombineerden Raad van 8 Sept. voor, eenvoudig den knoop door te hakken het Engelsch Corvet te condemneeren, ten overstaan van beide partijen een inventaris van hetgeen zich aan boord bevindt te laten opmaken, en de geheele bemanning naar *Jamaica* op te zenden. Mocht het tegen alle waarschijnlijkheid in, toch vrede zijn, dan konden zij hun schip weer komen opeischen. Het rechtvaardigheidsgevoel der andere leden kwam hier tegen echter in opstand. Zoolang de oorlog voor hen niet *officieel* vaststond, meenden zij hiertoe geen recht te hebben. Daarom stelde SCHWARTZ een middelweg voor, ongeveer 25 man der equipage aan boord van de *Suriname* te laten en de overigen, nog ruim 75 man, naar *Jamaica* te expedieeren om aldus het gevaar te ontkomen, dat bij een plotselingen vijandigen overval, zoovelen zouden deserteeren, en de krachten van den aanvaller versterken.

Tot dit middel zelfs konden de andere Raadsleden niet besluiten. Zij vonden het beter alles voorloopig nog te laten zooals het was. Op het gezegde echter van kapt. DINGEMANS dat, toen onze oorlogschepen in den vorigen oorlog te *Cork* in *Ierland* krijgsgevangen lagen, de bemanning daar hun eigen onderhoud had moeten bekostigen, oordeelde men het billijk, dezelfde praktijk ook nu op de Engelschen toe te passen.

Hetzij TUCKER van het in den Raad besprokene kennis had gekregen of dat hij met zijn plannen zoover gereed was, het bleek dat hij in tusschentijd niet stil gezeten had.

Den 10 Sept. was de golet *Sarah* gevoerd door en het eigendom van ISAAC JESURUN PINTO in de *Michaelsbaai* aangehouden. De kapitein tegelijk met een jonkman JOHAN GEORGE SCHULER, en den welbekenden JAMES JONES daar aan boord werden door een commando daartoe afgezonden in hechtenis genomen. Onder voorwendsel dáár ballast in te nemen, was de golet deze haven uitgezeild, doch kennelijk met het oogmerk van uit de buitenbaai dien avond onder begunstiging van de duisternis heimelijk zee te kiezen. JAMES JONES was zonder paspoort. Onder de papieren bij hem bevonden, was een niet gesloten brief, een recommandatie van kapt. TUCKER, gericht aan SIR THOMAS DUCKWORTH, den Engelschen admiraal in *Jamaica*, verder een gesloten pakket met verschillende Engelsche brieven aan DUCKWORTH hem eveneens door TUCKER ter hand gesteld. In twee dezer brieven lichtte hij den admiraal in, hoe gemakkelijk het eiland Curaçao kon bemachtigd worden, en gaf hij hem van zijn voornemen kennis om zich bij verrassing of geweld van het fort *Republicq* en dat aan de *St. Michaelsbaai* meester te maken.

In een buitengewoone gecombineerde zitting van den Raad deden de Comm.sen mededeeling van het gebeurde. Op voorstel van Commandant VAN NES werd terstond een officier bij TUCKER aan boord gezonden, om hem van wege het Bestuur aan te zeggen, dat noch hij, noch één zijner officieren of mindere manschappen, zich voorloopig van boord mocht begeven, en noch door pontjes of anderszins eenige communicatie met den wal onderhouden. De luitenant ter zee QUARTEL met deze boodschap belast, kwam terug met het bericht dat kapt. TUCKER beloofd had, zijn schip niet te verlaten zonder een *schriftelijke* order van het Gouvernement. Maar TUCKER was even haastig om zijn beloften en eeden te schenden als om zijn eerewoord te geven. Ziin eerewoord had hij elke gelegenheid geen anderen zin, dan de goede trouw van het Bestuur te misleiden, om te geruster en veiliger zijn plannen uit te voeren. Weinige oogenblikken later had hij reeds een middel gevonden om ongemerkt van boord weg te komen.

F. A. EUWENS.

(*Wordt vervolgd*)

wat gedaan moet worden om de verschillende eilanden uit hun verval op te heffen; en toezeggingen in dien geest werden gedaan.

De Minister heeft ten slotte een grief geuit tegen het woord „schrielheid", dat door mij gebruikt is. Ik erken, dat als ik thans nog de nota moest schrijven, ik een ander woord zou gekozen hebben, omdat het woord schrielheid minder juist uitdrukte, wat ik bedoeld heb.

Want het kan niet ontkend worden: men heeft subsidie gegeven jaar in jaar uit, maar wat mijn grief was, dat was dat die subsidies werden gegeven op ondoelmatige wijze, zoodat er ten bate van de kolonie niets blijvends is gedaan. Ik wil wel erkennen, dat na het misbruik, dat van dat woord vooral in de locale pers is gemaakt, ik, indien ik iets dergelijks neer zou schrijven, ik liever het woord ondoelmatige of onvoldoende hulp zou gebruiken.

Wat het *plichtverzuim* betreft, heeft de Minister er op gewezen, dat ook in vroegere jaren al iets werd gedaan; maar ik meen, dat de proef die men ten bate van de bevolking onder den Gouverneur Raders heeft genomen meer dan 50 á 60 jaar is geleden, dus hier niets ter zake doet. Dat er weinig is gedaan, blijkt trouwens, zooals ik in mijn boek heb aangetoond, hieruit, dat in enkele tientallen van jaren in deze Kamer over de begrooting van Curaçao zelfs geen enkel woord gesproken: het was of die kolonie niet bestond.

Wat de *Mijnwet* betreft, ik heb met genoegen vernomen, dat deze thans snel het Departement zal verlaten. Het zijn wel weer beloften, maar ik heb genoeg vertrouwen in het woord van dezen Minister, dat na al die beloften sedert 3 á 4 jaar het thans nog maar enkele maanden zal duren of die wet staat in het *Staatsblad* en de phosphaat-mijnen worden heropend. Dat zal der kolonie ten zegen zijn. Nog is er hoop.

De Engelsche koloniën hebben in even erg verval verkeerd, maar daar heeft men door geldelijken steun van het moederland de welvaart weer doen herleven, althans de verschijnselen daarvan zijn aanwezig.

Ten slotte ben ik volkomen bevredigd, nu de Minister de Nota in handen, zal geven van de technische adviseurs, en ik voeg er de hoop bij, dat daarna op krachtige wijze hulp zal worden verschaft.

De heer IDENBURG, *Minister van Koloniën:* Mijnheer de Voorzitter! Een enkel woord, minder als antwoord aan den geachten afgevaardigde uit Enschedé dan wel om den verkeerden indruk weg te nemen, die zich niet hier doch in de kolonie Curaçao gevestigd heeft door hetgeen ik heb geschreven in de Memorie van Toelichting, over het gehalte van de ambtenaren in die kolonie. Dat woord „gehalte" heeft men daar opgevat als een soort blaam, die op de ambtenaren werd geworpen, wat betreft hun capaciteit, toewijding en integriteit. Waar die indruk is ontstaan door een stuk tot deze Kamer gericht, meen ik dat het mijn plicht is ook in deze Kamer die uitdrukking toe te lichten, in dien zin, dat daarmede het karakter van de ambtenaren, hun geschiktheid en toewijding absoluut ongerept is gebleven.

Ik heb alleen gedoeld op een gebrek aan wetenschappelijke ontwikkeling en daardoor gemis van volledige geschiktheid voor enkele betrekkingen, ten gevolge van het gemis in de kolonie van de gelegenheid tot voorzetting van studiën en daarom acht ik het wenschelijk dat ambtenaren die toonen de noodige capaciteiten te bezitten voor zooveel noodig de gelegenheid bekomen om hier te lande verder hun blik te verruimen.

De algemeene beraadslaging wordt gesloten.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Officieele berichten.

Volgens van Z. E. den Heer Minister van Koloniën ontvangen bericht, is aan den Heer Mr. Th. I A. Nuijens, Ondervoorzitter van den raad van Bestuur en Procureur-Generaal bij het Hof van justitie in deze kolonie, thans met verlof in Nederland, na een door hem ondergaan geneeskundig onderzoek, tot verder herstel van gezondheid, eene nadere verlofsverlenging voor den tijd van zes maanden verleend.

* *
*

Bij Gouvernements-beschikking, is:

1°. den Heer G. R. ZEPBENFELDT, Gezaghebber van Aruba, gerekend te zijn ingegaan den 25n. Januari ll., tot herstel van gezondheid, eene verlofsverlenging voor den tijd van eene maand verleend.

2°. de Heer J. J. VAN DEN BERGE, lid van het Hof van Justitie in deze kolonie, voor den tijd van twee jaren, van en met den 29 Januari 1904 tot en met den 28n. Januari 1906, benoemd tot Rechter-commissaris, belast met de instructie van strafzaken bij voormeld Hof.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Santiago Briceño, Ernestina Rospe de Sandofal, Lino M. de Leon, Eufemia de Oberto, Mr. & Mme. Testas tot Oud Walven, Lodewijk Hagen, S. J. Koster, Señor Laffna C., Dolores Thiedora Manher, Johan Nicasia a|b Sch: Olinda, Fclipe Valeriano, Teresa Willems (2), Jacobos Weyet, W. A. C. Willemsen.

Koloniale werving.

Naar wij vernemen, zijn er van de ± 25 personen, die zich presenteerden een twaalftal goedgekeurd om in dienst te treden.

Hulde.

Hedenmorgen is er weer een militaire wandeling gehouden met muziek. De Kapitein zat weder te paard. Of dit samenhangt met de „Hulde", welke heden aan den sergeant-majoor WIJTENBURG gebracht wordt? Namens de officieren werd hem hedenmorgen 11 uren een geschenk aangeboden als een herinnering aan zijn ijverig, plichtvol militair leven. De sergeant-majoor zal namelijk morgen den dienst verlaten om Maandag a. s. zijn nieuwe betrekking: directeur der gevangenissen, te aanvaarden.

Deze hulde is ten volle verdiend; de heer WIJTENBURG was altijd stipt in het uitvoeren der bevelen en de gedienstigheid zelve om ook te helpen, waar hij kon; door zijn minderen werd hij evenzeer algemeen geacht.

St. Jozefs-gezellen.

Ook de afdeeling der St. Jozefsgezellen-vereeniging van Pietermaai heeft een uitvoering gegeven, het was de eerste van dit jaar, voor Mgr. v. BAARS, de Geestelijkheid, eenige Genoodigden en de familie der leden.

Donderdagavond was de groote zaal vol en allen hebben genoten. Het drama was een zwaar stuk, vol actie, met hevige gemoeds-aandoening en toch mogen wij gerust verklaren, dat er goed is gespeeld en er meer gegeven is, dan men van de krachten der leden vragen kon. De oude roem der Club van Pietermaai bleef schitterend gehandhaafd.

Maandagavond en de volgende avonden zal het drama weder worden opgevoerd, het zal zeker niet aan belangstellenden ontbreken.

Ons Hof.

Gisterenmorgen zijn er zeer welsprekende pleidooien gehouden door de heeren, PINEDO en SUTHERLAND bij de behandeling van de reeds zoo lang hangende erfquaestie van twee der voornaamste familiën op St. Martin. Men weet, dat de beslissing reeds gevallen is in October ll., maar hier kwam men in hooger beroep. De Procureur Generaal vroeg zes weken uitstel om zijn conclusie te nemen. Wel een bewijs hoe ingewikkeld de zaak is.

Dankbetuiging.

Wij ontvingen van den heer J. P. E. NEUMAÑ de voor Curaçao onontbeerlijken kalender. Dank.

Havennieuws.

Dinsdag tegen den middag is *De Ruyter* naar Holland vertrokken. De muziek speelde aan wal en aan boord, vele vrienden en bekenden stonden langs de haven om allen een laatst vaarwel toe te roepen; het was een gewuif, van beide kanten een geroep, in één woord werkelijk een hartelijk afscheid.

Uitvoering.

In den loop van Februari zullen eenige matrozen van de *Kortenaer* een comediestuk opvoeren ten bate der weezen. De lijsten zijn al aan 't circuleeren. Wij hopen, dat er druk geteekend worde, en zooals te verwachten valt ook goed gespeeld, opdat een ieder ook vrijelijk zulk een uitvoering kunne bijwonen.

Concert.

Volgens *El Imparcial* is het Concert Zaterdagavond ll. door den heer SENIOR gegeven, mooi geweest en vond het spel der medehelpers ook veel bijval.

Wel waren wij uitgenoodigd, waarvoor wij dank brengen, maar verhinderd te komen.

Nederland.

Begrooting van Suriname.

De heer Van Bijlandt. Het is bekend, dat uit onze West-Indische koloniën vroeger gekomen zijn enorme schatten. Ben ik wel ingelicht, dan zijn de huizen op de bocht van de Heerengracht te Amsterdam en hier aan den Boschkant gebouwd uit West-Indische gelden.

Ik vind het dus ook niet meer dan billijk, dat nu al wat mogelijk is gedaan worden voor de oeconomische ontwikkeling van die koloniën, anders is Nederland ondankbaar.

Het komt (echter) dunkt mij, niet te pas, dat men uit de Nederlandsche schatkist nu ook zal gaan betalen electrisch licht, gelden voor muziek en dergelijke zaken. Dat moet dan maar betaald worden door de heeren die daarop prijs stellen, die zich wel Nederlanders noemen, maar dikwijls weinig gevoelen voor Nederland en gaarne riemen snijden van Nederlandsch leer. Het heeft mij altijd bij het nazien van de begrooting getroffen dat er zoo veel ambtenaren op voorkomen. Ik geloof dat Nederland moet geven wat noodig is voor de ontwikkeling van de kolonie, maar wat de inwoners voor hun eigen genoegen wenschen dat moeten zij dan maar uit hun eigen zak betalen.

De heer Fock: Ik wensch in de eerste plaats den Minister mijn erkentelijkheid te betuigen, dat hij zijnerzijds heeft medegewerkt om ons in de gelegenheid te stellen in den vervolge op meer kalme wijze onze aandacht te wijden aan de begrootingen van Suriname en Curaçao. Wanneer de desbetreffende wetsontwerpen straks zullen worden aangenomen, zooals ik hoop dat het geval zal zijn, zullen reeds het volgend jaar die begrootingen vroeger bij de Kamer kunnen inkomen, en zullen wij dus het volgende jaar in staat zijn aan die begrootingen meer tijd te besteden.

De heer Idenburg, *Minister van Koloniën:* De geachte afgevaardigde uit Apeldoorn, sprekende over de financiën, heeft eenigszins harde woorden over mijn hoofd heen gericht tot de bevolking van Suriname. Ik heb uit zijn mond opgeteekend, dat de bewoners zeer weinig voor Nederland zouden gevoelen. Het komt mij voor, dat die bewoners ons geen aanleiding geven hen op die wijze te verdenken. Integendeel, gedurende den betrekkelijk korten tijd, dat ik met Surinaamsche toestanden meer geregeld in aanraking kom, heeft het mij meermalen getroffen, dat bij die bevolking wel degelijk een levendig gevoel van aanhoorigheid tot Nederland bestaat.

En waar de geachte afgevaardigde de opmerking heeft gemaakt, dat ter wille van de administratie van de kolonie Suriname een heirleger ambtenaren aanwezig is, die een menigte baantjes onder elkander verdeelen, meen ik dat die opmerking min of meer op dwaling moet berusten. Telkens toch trekt het mijn aandacht, dat degenen die de leiding van de zaken daar in handen hebben, zooveel betrekkingen in zich vereenigen en dat zij daardoor met arbeid overstelpt zijn.

Geheel echter deel ik het gevoelen van den geachten afgevaardigde dat vooral voorkomen moet worden dat in onze West-Indische koloniën — en dat geldt zoowel Curaçao als Suriname — het eergevoel zou verzwakken in dien zin, dat het daar gewoonte werd om maar altijd door te leunen op den sterkeren arm van het moederland.

Toen aan die koloniën autonomie geschonken is, is dat wel degelijk gedaan ook met de bedoeling om de eerzucht te prikkelen in die richting, dat niet dan zeer noode een beroep zou worden gedaan op de moederlandsche schatkist. Ik geloof niet dat op het oogenblik aanleiding bestaat om het Gouvernement van Curaçao of dat van Suriname te verwijten, dat er misbruik gemaakt wordt van de hulp van het moederland, maar toch kan een waarschuwing zooals wij van den geachten afgevaardigde gehoord hebben, nooit kwaad, opdat het ook in de kolonie diep doordringe bij hen die daar de koorden van de beurs in handen hebben, dat, als de kolonie niet voorzien kan in eigen behoeften en dus financieel hulp van Nederland moet worden verleend, dit slechts kan zijn een tijdelijke toestand die moet eindigen in financieele zelfstandigheid.

Buitenland.

Japan.—De correspondent van de *Daily Mail* te Parijs verneemt uit zeer goede bron, dat op last van lord Landsdowne, de Britsche vertegenwoordiger te Tokio de aandacht van baron Komura, minister van buitenlandsche zaken, heeft gevestigd

op de toenemende ongerustheid in Europa, tengevolge van de dagelijksche berichten over oorlogs-toebereidselen van Japan. De minister antwoordde, dat noch het leger, noch de vloot op voet van oorlog waren gebracht, en dat de bewegingen der Japansche vloot, die zoo de aandacht hadden getrokken, niets dan een herhaling waren van die van het vorig jaar.

Een gelijke tusschenkomst te Petersburg heeft tot resultaat gehad de bevestiging, dat Rusland met vredelievende bedoelingen bezield was.

Macedonie—De gezanten van Rusland en Oostenrijk overhandigden aan de Porte een nota, waarin zij verklaren, dat zoo de Porte niet onmiddellijk bij de Italiaansche Regeering stappen doet voor de benoeming van een Italiaanschen generaal tot commandant der Macedonische gendarmerie, de beide mogendheden zelf, met voorbijgang van de Porte, die benoeming bij de Regeering te Rome zullen bewerken. Tevens is vastgesteld, dat aan den generaal-commandant der maréchaussée drie adjudanten zullen worden toegevoegd, een uit Oostenrijk, een uit Rusland en een uit Engeland, die den rang van eerste-luitenant zullen krijgen.

Ongeveer duizend Bulgaren uit Macédonië zijn naar Syrië en Armenië verbannen; over de behandeling dezer ballingen zijn vele klachten ontvangen.

Chicago. — Nimmer te voren is in de annalen van Chicago een ramp van zulke afmetigen te boekstaven geweest, als de brand van de „Iroquois-Schouwburg"; nooit is van zóó vele kanten hulp geboden. Doctoren en ziekenverplegers meldden zich in grooten getale aan; terstond werden allerlei hulpmiddelen ter beschikking van de autoriteiten gesteld. Binnen 15 minuten nadat het vuur uitbrak. waren niet minder dan vijftig doctoren op de plaats des onheils, die elk lichaam, dat werd uitgedragen, onmiddelijk onderzochten. De ziekenverplegers kwamen zóó snel, dat het scheen alsof ze allen in den naasten omtrek woonden.

De brand is onder een voorstelling der pantomime „Blauwbaard" ontstaan in het reservoir voor calcium carbid achter de linker-coulissen, terwijl een dubbel octet een voordracht ten beste gaf.

Plotseling weerklonk de kreet: „brand!"; de zangers renden vertwijfeld over het tooneel, het publiek rees verbijsterd overeind en drong in wanorde naar de uitgangen.

Op dit hachelijk oogenblik weigerde het brandscherm te werken, ten gevolge waarvan de vlammen zich onmiddellijk door de zaal verspreiden en het gebouw gevuld werd met een verstikkenden rook.

Hoewel zij slechts door 18 rijen wijd geplaatste stoelen van de uitgangen waren gescheiden, konden de bezoekers van de stalles de voor hen bestemde nooduitgangen wegens het gedrang niet bereiken.

De vreeselijkste tooneelen hadden plaats. Vooral het omlaag springen der toeschouwers der hoogere rangen was ontzettend; beneden vonden zij echter geen uitweg, daar alle uitgangen versperd waren door de vechtende, dringende, onder den voet getreden mannen, vrouwen en kinderen der zaalrangen. De brandweermannen klommen met ladders naar de bovenste verdiepingen en slaagden er in. een aantal personen van de galerijen naar buiten te brengen, van wie het meerendeel bewusteloos was. Op het balcon werden later tusschen drie en vijfhonderd menschen gevonden, die op stapels lagen voor het meerendeel verpletterd en schrikkelijk verbrand; de ongelukkigen lagen tot hoopen van twaalfhoog opeen gestapeld. De bezoekers van de eerste galerijen schijnen als in een val te zijn gevangen; sommigen stonden rechtop gekneld tusschen de banken en waren afschuwelijk verbrand. De vlammen vonden ook haar weg naar de achterzijde van den schouwburg tot de „foyers der artisten" en de kleedkamers. Het meerendeel der acteurs kon bijtijds ontsnappen, doch een aantal balletdanseressen worden vermist. De thermometer stond beneden nul en de lichtgekleede acteurs en actrices hadden veel van de koude te lijden alvorens zij een onderdak hadden kunnen vinden.

De meesten der stervenden het gevaar ziende, wendden zich tot den foyer, waar zich toen hetzelfde tooneel van wanhopig gedrang herhaalde. Hadden zij den foyer kunnen bereiken, ze waren ongetwijfeld gered geweest, maar door het wild dringen struikelden de voorsten en dadelijk waren de toegangen verstopt door de over deze vallende menigte. Enkelen der achtersten, die intijds hun koelbloedigheid terugkregen, wisten te ontkomen; de overigen werden een prooi van rook en vlammen.

De naburige huizen werden tot lijkenhuizen en voorloopige hospitalen ingericht; de in allerijl toesnellende ambulancewagens waren onvoldoende om gekwetsten spoedig genoeg naar de hospitalen te vervoeren.

Alle berichten brengen eenparig hulde aan het heldhaftig optreden van Z. D. H. Mgr. Samuel Falows, katholiek bisschop van Chicago. Hij behoorde onder de eersten die, gewapend met een lantaarn het brandende gebouw binnendrongen. Hij verleende te midden van de vlammen den stervenden slachtoffers de laatste geestelijke hulp en moest ten slotte met geweld door de politie worden weggedreven toen een muur dreigde in te storten.

Op het oogenblik toen de brand uitbrak waren er 1300 menschen in den schouwburg, ± 700 kwamen in de vlammen om. Ooggetuigen doen schrikkelijke verhalen van het tooneel buiten den schouwburg, waar mannen, vrouwen en kinderen vochten met de politie, daar zij naar binnen wilden om te zoeken naar hun bloedverwanten.

Ingezonden Mededeelingen.

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der "Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1904.	Marcb.	Caracas	Zulia	Philad.	Marcb.	Caracas
Vertrekt van NEW-YORK	Jan. 2	Jan. 9	Jan. 16	Jan. 23	Jan. 30	Feb. 6
Komt aan te SAN JUAN		14		28		11
Vertrekt van „		15		29		12
Doet CURAÇAO aan		17		31		14
Komt aan te LA GUAIRA	9	18	23	Feb. 1	Feb. 6	15
Vertrekt van „	10	20	24	3	7	17
Komt aan te PTO. CABELLO		21		4		18
Vertrekt van „		22		5		19
Komt aan te CURAÇAO	11	23	25	6	8	20
Vertrekt van „	18	24	Feb. 1	7	15	21
Doet LA GUAIRA aan		25		8		22
Doet PONCE	20				17	
„ SAN JUAN „		27		10		24
Komt aan te NEW-YORK	26	Feb. 1	9	15	23	29

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Marac.	Merida	Zulia	Merida	Marac.	Merida
Vertrekt van CURAÇAO	Jan. 11	Jan. 18	Jan. 25	Feb. 1	Feb. 8	Feb. 15
Komt aan te MARACAIBO	12	19	26	2	9	16
Vertrekt van „	16	22	30	5	13	19
Komt aan te CURAÇAO	17	23	31	6	14	20

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO.